

diskurzusairól. Ismerve az eltárgyasító és teljesítményorientált oktatás visszasságait, csak üdvözölni lehet Kerekes Erzsébet azon kezdeményezését, amely a nevelés és hermeneutikai szituáció rokonításának elméleti talaján állva olyan képzési

gyakorlatokat ír le, illetve – a gyermekfilozófia esetében – javasol bevezetésre, amelyek a másik emberre mint egyelő félre, mint szuverén személyiségre tekintenek.

Molnár Péter

Filozofikus válaszok életgyakorlati kérdésekre

*Veress Károly: Lehet-e másként élni? Életgyakorlati kérdések.
Korunk – Komp-Press Kiadó, Kvár 2016. 235 old.*

Veress Károly újabb kötettel gazdagítja a Korunk kiadója által korábbi években indított Ariadné sorozatot, 1996-ban jelent meg a szerzőtől ebben a sorozatban a *Paradox (tudat)állapotok* című, ún. „alkalmi írásokat” tartalmazó gyűjtemény, majd 2000-ben *Kisebbségi léteproblémák* címmel közzétett filozófiai esszék, most pedig, másfél évtized múltán, a *Lehet-e másként élni?* című tanulmánykötet. Az első könyv írásaiban a szerző olyan társadalmi problémákkal foglalkozott, melyek nagy intenzitással merültek fel a kilencvenes évek elején kibontakozó kelet-európai útkeresésben, így a diktatúra lebontása és a demokrácia kiépülése, a civil társadalom, a kisebbségi kultúra, az értelmiségi lét és a hatalom összefüggése, valamint a közéleti diskurzusok elemzésére és értelmezésére tett kísérletet, a másodikban pedig mindezeknek az elmélyítettebb filozófiai vetületeit, ontológiai és nyelvelméleti vonatkozásait világította meg.

Az újabb kötetben 9 tanulmány található, melyek eredetileg különböző hazai és nemzetközi konferenciák alkalmából készültek. Amint a bevezetőben is megfogalmazódik, az itt olvasható írások olyan kérdések köré szerveződnek, mint: „Milyen viszonyban áll az „élet” és a „saját” egymással, amikor a *saját* életünkről van szó? Milyen szerepe van az intézményeknek az életünkben, s meghaladhatók-e a merev intézményi-hatalmi struktúrák az intézményköziség irányában?

Milyen szemléletváltási esélyeket hordoz a játék tapasztalata? Milyen váratlan fordulatokat és meglepetéseket tartogatnak számunkra az idegenekkel való találkozások? Miként tekinthetünk az európai létformánk lehetőségfeltételeire? Melyek manapság az elismerés, a felelősség, a szabad, autentikus emberi létezés valós feltételei? Hogyan válthat át az életproblémáinkra összpontosító gondolkodás a gondozás és gondoskodás gyakorlati feladatainak a felvállalására? Milyen lehetőségek nyílnak manapság az életgyakorlatunk megváltoztatására? Kiválthatnak-e a jelenlegi válságtapasztalatok valamiféle új életviteli beállítódást? Milyen válaszlehetőségek irányába mutatnak e kérdésekkel kapcsolatban az ontológiai, etikai, fenomenológiai, hermeneutikai vizsgálódások?” (7.)

A kérdésekben megjelenő kulcsfogalmakra figyelve – saját élet, intézmény, válság, játék, idegen, felelősség, európaiság – látható, hogy ezek nemcsak a médiában sűrűn előforduló kifejezések, hanem mindnyájunk konkrét életgyakorlatában felmerülő bonyolult jelenségek, melyekkel kapcsolatban gyakran támad az a benyomásunk, hogy nem értjük, hogy éppen mi történik vagy miért történik. A meg nem értés kudarcát kíméletlen őszinteséggel vázolja Veress: a nehezen érthető jelenségekkel kapcsolatban csödöt mondanak az előzetes tapasztalataink, összezavarodik a tájékozódási képességünk és az értékrendünk, felfüggesztődnek az el-sajátított ítéleteink, előítéleteink, és elégteleneknek

bizonyulnak a korábbi, bejártott magyarázati sé máink. (8.) Itt kell megjegyezni, hogy nemcsak a kötet tematikus sokszínűsége és életgyakorlati jellege lehet vonzó a szélesebb olvasóközönség számára, hanem hozzáférhetőségét, pontosabban olvasóközelségét az is fokozza, hogy a felvetett kérdések mindnyájunk számára ismerős, valamilyen módon megélt hermeneutikai szituációkra épülnek.

A köznapi gondolkodás nem tesz erőfeszítést ezeknek a hermeneutikai szituációknak a feloldására, nem keresi a megértés rejtett akadályait, hanem olyan menekülési formákat keres, mint a töprengő tanácsatlanság vagy az egyre divatosabbá váló összeesküvés-elméletek, melyek a média, a politikum vagy más hatalmi közegek manipulációjaként igyekeznek elhárítani a megértés csődjét. Azonban a filozófus számára ezek a paradox természetű életgyakorlati jelenségek jó értelemben provokatívák, hiszen egy olyan önmaga felé forduló, önreflexív dimenzióba vezetnek, melyben nemcsak a különféle jelenségek történelmileg rögzült sémái tárulhatnak fel, hanem tudatosodhatnak a megértés feltételét és egyben korlátait képező saját előítéleteink is. A kötetben megjelenő tanulmányok arra adnak nagyon jó példákat, hogy filozófiai perspektívában, ezen belül a hermeneutikai beállítódásban hogyan lehet olyan lényegibb szempontokat és összefüggéseket feltárni, melyek hozzájárulnak az érthetlenségnek tűnő, újszerű tapasztalatok megértéséhez.

A saját életet élni című írás kiindulópontja Axel Honneth decentralizált, ugyanakkor autonóm szubjektummodelljének kritikai elemzése. Veress Károly szerint Honneth az emberi önrendelkezés belső meghatározottságát a mások általi elismerés külső hatásösszefüggésének erőterébe helyezi, és ezáltal felszámolja a saját élet fogalmát. A következő lépésben a saját élet tárgyiasító felfogását az elidegenedés modern gondolata alapján tárgyalja, majd kimutatja a *saját* és az *élet* fogalmak összetartozását a husserli *ego* redukciójaként (a saját az élet korlátolt horizontja) valamint a heideggeri *sajátot adó – sajátá tevő esemény* alapján. A saját élet nem egy szubjektum-objektum viszony, és nem is

birtokviszony, a saját nem előzetes az élethez képest, hanem „az élet belülről kibontakozó, önmegalapozó mozgása”, mondja Veress, az élet pedig ennek a sajátnak az önkifejlése. (32.) A tanulmány frappáns gondolattal zárul: a történetes-jellegű saját életnek nincs története, így a *curriculum vitae* nem a valós, hanem a kényszerítő életterveknek alávetett élet kifejezője.

Hasonlóképpen *A felelősség mint kérdés* című írás az emberi élet egy másik alapösszefüggését, a felelőséget tárgyalja, és kísérletet tesz arra, hogy kivezesse a fogalmat abból a beszűkítő paradigmából, mely az etika sajátos problémájaként felmerülő, a cselekvő szubjektum és a tett, a valaki által valamiért való felelősségvállalás *reszponzivitásként*, azaz egyfajta feleletként értelmezi a felelőséget. Elsősorban Sartre és Heidegger egzisztenciális-ontológiai felfogására, valamint Victor E. Frankl logoterápia koncepciójára támaszkodik, és a felelőséget az emberi lét egészére kiterjesztett, a lelkiismeret hívására adott válaszként, azaz egy párbeszédstruktúrából levezethető történetként körvonalazza. Sartre-ral szemben Lévinas a felelősségre ítélt embert tételezi, írja Veress, vagyis a felelősség az emberi léttapasztalatok univerzális közege, olyan létdimenzió, mely nem hagyható ki az autentikus emberi létezés meghatározásából. A felelősség nem választás kérdése, hanem benne találjuk magunkat éppúgy, ahogy a konkrét szituációk megtörténnek velünk, innentől pedig a tapasztalat gadameri megközelítése alapján bontakoztatja ki a megértés és a felelősség összefüggéseit. A felelősség megértéstörténet, melynek kérdése úgy fogalmazható meg, hogy „vissza tudunk-e lépni annyira, hogy rálátási perspektíva nyíljon a helyzet konkrétumára, a fennálló körülményekre, amelyek közepette a dolog maga, a tett, amelynek végrehajtását végezzük, tényleges megvalósulást nyer.” (90.) A tanulmány végén a parancs megértésének interpretációjával példázta a felelősség hermeneutikai vonásait.

Az életgyakorlat válsága című tanulmány a 2000-es években leggyakrabban felbukkanó problémával, a válsággal foglalkozik abból kiindulva,

hogy gyakran analógiát tételeznek a válságállapot és a betegség között; a válságot kezelni kell, azaz vissza kell állítani a normális, egészséges állapotokat. A tanulmány tézise radikálisan szembe helyezkedik ezzel a mentalitással, a szerző szerint a válságról való gondolkodás akkor vezethet előre mutató következményekhez, ha abból indulunk ki, hogy nem a normalitás a folyamatos, melyet megszakitának a válságállapotok, hanem a válság alapvető és folyamatos létállapot, melyet időnként fel függesztenek a válságmentes periódusok. (40.) Ez a megfordítás más megvilágításba helyezi a válságtudat és a válságkezelés kérdését, hiszen a gondolkodásunk egy válságmentes létállapothoz igazodik, miközben a tényleges létfolyamatokban a válság uralkodik, továbbá életgyakorlati szempontból nem a válságból való kilábalás, hanem a válságlétben való benneállás, a válság mint létállapot felismerése és elfogadása lehet a megoldás. (46.)

A kötet tanulmányaiban gyakorolt értelmezési technika egy nagyon izgalmas írás, *Az intézmény mint közép* példáján így körvonalazható: a kiindulópont a természetes tapasztalatokban felmerülő megértési feszültség leírása: az intézményekhez való viszonyulásunk paradoxális, hiszen egyrészt az intézményeket a hatalommal való visszaélés közegeként, emberellenes, életidegen konstrukcióként tapasztaljuk meg, másrészt olyan tökéletes szervezetekként, *utópiaként* jelennek meg, amelyek mindenki javát szolgálják. Ennek a paradoxonnak a hátterében a modernitásban autonóm entitásként definiált, az életvilágtól elkülönült intézmény hagyománya áll, mely a racionális rendet és hatalmat képviseli, és amelyhez hozzátartoznak az egyéni döntések fölött álló, ismétlődő szabályok, cselekvési minták. Ezt a mozzanatot követi az intézmény hozzátartozási struktúrájának feltárása: az intézmény olyan közép, mely különböző végleteket köt össze, „Az intézmény közvetít a közösség és az egyén között – a közösségi érdekeket, célokat, szándékokat az egyén felé közvetítve és fordítva –, az általános és a partikuláris között, az absztrakt és a konkrét között, a cselekvési feltételek és az értelemösszefüggések között.

Az intézmény racionalizál: azt is, ami nem racionalizálható, beilleszti a racionalitás tapasztalati kereteibe, a racionális életszerkezetekbe, s ily módon egyfajta értelemkoncentrációt hoz létre, amelyet a különféle normarendszerek hordoznak” (55.) Végül az intézmény mediális fogalmának kidolgozása alapján lehetővé válik az értelmezési alapviszony megfordítása: az intézmény valójában *történés*, az *intézményesülés* útja maga, amelyet történetileg bejár, s mint ilyen *kommunikatív intézmény*, amelyben a résztvevők az intézményesülést *létesítő* (közös) *dologban* találkoznak. Ezzel megváltozik a kommunikációnak az intézményhez való konkrét viszonya is, a kommunikatív intézmény a kommunikáció intézményesülésén alapul. Az intézmény mediális fogalma új választ ad arra a gyakorlati kérdésre, hogy miként változtathatók meg a bürokratikus struktúrák. „Nem az intézmények megreformálása a megváltozásukhoz vezető út, hanem fordítva, éppen az emberi beállítódás és az intézményekkel szembeni magatartás megváltozása vezet az intézmények változásához.” (65.) Egy másik fontos kérdés is felmerül: mi a szerepe az intézményeknek az életünkben? Veress Károly válasza így hangzik: a középként értelmezett intézmények szerves összefüggésben állnak az önformálással, „Nem választható szét tehát az intézmények megalkotása és az ember belső megformáltsága. Ugyanaz a *minta* érvényesül az állam külső és az ember belső megformáltságában.” (69.)

Az Európa-probléma két tanulmányban is előtérbe kerül az *Európa másik arca*, valamint *A magunkrapillantás követelménye* című szövegekben. Az európaiság egyik markáns megközelítésmódja az egység és sokféleség irányából történik, és itt is az ellentétpár meghaladása vihet új irányba. Veress szerint az egységet nem az általa megalapozott vagy belőle kibontakozó sokféleség alapján kell értelmezni, hanem a *hozzátartozás* szempontja szerint. Ennélfogva az európaiság nemcsak egy létforma, hanem a hozzá tartozó sokféle megmutatkozás, kifejeződés és értelmezés kibontakozásának történése, az európai lét a tényleges megformáltságok értelemösszefüggéseiben jelen levő lét. (Vö.

128–129.) A második tanulmány ebben a kontextusban árnyalja az Európa-paradoxon különböző aspektusait, az egység és különbség erőviszonyait, a zártság és nyitottság, hagyomány és idegenközeltség, a vallás, a tudomány, a filozófia és a művészet elkülönülésének dilemmáit. Az elmúlt évek kritikus politikai és társadalmi eseményei egyértelműen a magunkrapillantás követelményével szembesítenek abban az értelemben, hogy az európai realitásban artikulálódó másságok és különbségek a dialógusban és a dialógusként előtűnő európai minta szerint formálódhatnak egységgé. Ez a hermeneutikai tradíció képezi Európa jövőjének kulcsát, hiszen pozitív világpolitikai szerepvállalása csak az aktív partnerség módján képzelhető el. (Vö. 212–213.)

Az idegen nézőpontja című tanulmány az utóbbi másfél évben a médiában is erőteljesen jelen levő, de a politikai, jogi, etikai diskurzusokban is markánsan megjelenő fogalmat vizsgál, az idegen, az idegenszerűség jelenségét. Sokféle tapasztalatunk lehet az idegenséggel kapcsolatban: idegen ember, bevándorló, idegen kultúra, idegen gondolkodásmód, idegen jelenség, idegen test stb. Fontos kérdések tevődnek fel a tanulmány elején: „Ki az idegen? Mi az idegen? Ki tekinthető idegennek? Vagy kit kell annak tekinteni? De vajon a mai tapasztalatok megértésétől juthatunk el az idegen (jobb, teljesebb) megértéséhez? Avagy fordítva: az idegennek mint idegennek a megértése segíthet hozzá ahhoz, hogy jobban megértsük, ami velünk tapasztalatilag történik?” (141.) A mi kérdésünk természetesen úgy tevődik fel, hogy miként járható be az a hermeneutikai kör, mely az idegen negatív, olykor pejoratív hétköznapi fogalmából indul ki, és a megfogalmazott kérdések megválaszolásához jut el? A terjedelmes tanulmány számba veszi az idegeneket társadalmi és kulturális kérdésként értelmező szociológiai-antropológiai megközelítéseket (George Simmel és Alfred Schütz), az ismeretlen és idegenszerű tapasztalatának belső érzelmi feltevéleit vizsgáló pszichológiai kutatásokat (Freud és Julia Kristeva), a saját éntapasztalatunk alapján konstituálódó idegentapasztalat husserli koncepcióját, valamint az idegenkérdés megfordításának

posztmodern felvetését, az idegen kérdéses létező vagy létező kérdés (Derrida és Lévinas). A vizsgált idegen koncepciók mentén módszertani megfontolások is előtérbe kerülnek, alkalmazhatók-e a régebbi, 20. század elején használt szociológiai fogalmak a jelenkori társadalmi jelenségekre, teszi fel a kérdést Veress, tekintve, hogy az idegen különböző formáinak megtapasztalása mindennapossá válik, miközben a társadalmi és politikai diskurzusok továbbra is az egyenlő státusú és egyenértékű polgárokból álló nép vagy nemzet fogalmát használják. Az idegenkérdés hermeneutikai perspektívában történő tárgyalása az azonosságmetafizika hagyományának derridai és lévinasi kritikájának, valamint Richard Kearney modelljének vizsgálatával alapozódik meg, és az idegennel való találkozást, az idegenszerű tapasztalatát olyan hermeneutikai hozadékkal bíró lehetőségként ismeri fel, mely a hagyomány tapasztalatához hasonlóan új horizontba helyezi önmagunk megértését.

A 9 tanulmány sorában *A játék mint közép* című írás kerül középre. Ebben a játékkal kapcsolatos előítéletek olyan oppozíciók alapján fogalmazódnak meg, mint valóság és játék, gyermek és felnőtt, komoly és komolytalan, munka és szórakozás stb.. Huizinga népszerű játékkoncepcióját idézve Veress megállapítja, hogy az az antropológiai látásmód, mely az emberi létet két eltérő értékszférára tagolja, azt a benyomást kelti, hogy az embernek rangsorolni és választania kell, hogy melyik tartozik az igazi, a hiteles, az autentikus léthez. A tanulmány ennek a dilemmának a feloldására irányul Eugen Fink fenomenológiai játékelméletének és Gadamer hermeneutikai játékfelfogásának összevetése alapján. Míg az előbbi elgondolás szerint a játék alapvető egzisztenciális fenomén, akárcsak a munka, melyben egyszerre jelenik meg a valóság és az illúzió, addig Gadamer mediális játékfogalma arra mutat rá, hogy a játéktörténetben, a játszásban az igazság mutatkozik meg. A két gondolatmenet követése úgy összegződik, hogy „nincs két külön világ”, nincs megkettőződés, hanem minden esetben a valóság *átváltása* történik, a fenomenológiai meglátás szerint illúzióvá vagy a hermeneutikai felfogás szerint igazsággá. (Vö. 121–122.)

A kötetet és egyben a gondolatösszefüggések hermeneutikai körét a *Lehet-e az etika „alkalmazott”?* című tanulmány zárja, mely az etikai problémák megközelítésében az elmélet és gyakorlati cselekvés, általános és partikuláris elkülönítésének és szembenállásának megszüntetésére irányul elsősorban az arisztotelészi és gadameri *phronésisz*-felfogás alapján. Az etika nem lehet tisztán teoretikus, melyet utólag a konkrét szituációkra vonatkoztatunk, mint ahogy nem lehet tisztán gyakorlati jellegű sem, amely tanulságokká absztrahálódik, hanem éppen az általános tudás és az egyes cselekvési szituáció határvonalán, abban a köztes hermeneutikai közegben mozog, amelyben az elméleti megfontolásokat játékba hozza az életgyakorlat.

Veress Károly legújabb kötete a filozófiai szak tudás és az életgyakorlati kérdéseknek ezt a játékát mutatja be oly módon, hogy a teoretikus keret és az aktuális közéleti vagy etikai szituációk egymást átvilágítva, egymás perspektívájában értelmezve a jelenségek és önmagunk megértésének újabb horizontjait nyitják meg. A tanulmányok szemléleti háttérét képező hermeneutikai koncepciónak megfelelően a *Lehet-e másként élni?* című kérdésre végül is pozitív válasz születik a kötet által: fokozottabb önreflexióval, a megértés feltételeit vizsgálva, az idegenszerűség, a válság kritikai elfogadásával, a játszmák és az átváltozás felvállalásával *lehet* másként élni.

Incze Éva

Cuprins

Papp Levente: Fundamentele cogniției	1
Bakcsi Botond: Miracolul legii. Probleme de legitimare în operele lui Rousseau	15
Prahovean Vasile: <i>Critica rațiunii pure</i> și fundamentarea cunoașterii obiective	27
Petki Pál: Temporalitatea, caracteristică a situației-întru-ființă a Daseinului. Despre temporalitatea înțeleasă în sensul ontologiei fundamentale	35
Lengyel Zsuzsanna Mariann: Problema cercului hermeneutic și a prejudecăților (Heidegger, Gadamer, Habermas)	47
Nyíró Miklós: Ideea străveche a evenimentului medial și tipologia praxisului	63
Száva Csanád: Contribuții la noțiunea <i>dincolo de expresie</i> . Despre conexiunile și dimensiunile valorilor, legat de noțiunea de ficțiune	74
Veress Károly: Limitele înțelegerii întru vorbe	82
Tamás Dénes: Problemele eticii profesionale	98
Kovács Attila: Sinele în labirintul consumului	107

Atelier

Gergely P. Alpár: Actul de vorbire al referirii	115
Jakab Zalán-Tamás: Limbajul privat: gândacii lui Wittgenstein	127
Máté Adél: Labirintul democrației moderne: națiunea politică sau națiunea culturală	138
Hausmann Cecilia: Societate industrială, straniețate, artă	146
Diószegi Orsolya: Relații contemporane în artă	155
Karácsonyi Zsolt: Prezență și repetitivitate în televiziune	165
Péter János: Forme de mișcare ale Orientului Îndepărtat în Vest. Exemplul Taichi-ului, schiță istorică	169
Ábrám Zoltán: Ziua de naștere a familiei – concept, prezentare de caz, importantă	176

Recenzii

Lengyel Zsuzsanna Mariann: Marile probleme ale hermeneuticii – Un manual din Oxford	185
Kerekes Erzsébet: Filosofia maghiară contemporană	189
Valastyán Tamás: Estetica ca critică	192
Gergely P. Alpár: Despre logică – altfel	196
Petki Pál: Sinele, ego, fenomenalitate – fețele cvazifenomenologice ale sinelui	199
Kerekes Erzsébet: Limbă și creație	203
Száva Csanád: Narațiunea – de la știință până la ficțiune	205
Máté Adél: Problema adevărului în spațiul de joc al politicii	207
Molnár Péter: Aplicabilitatea concepției hermeneutice în domeniul educației	210
Incze Éva: Răspunsuri filosofice la problemele practice ale vieții	214

Contents

Levente Papp: The Grounds of Cognition	1
Botond Bakcsi: The Miracle of Law. Legitimation Problems in Rousseau' Works	15
Vasile Prahovean: <i>The Critique of Pure Reason</i> and the Establishing of Objective Knowledge	27
Pál Petki: Temporality as a Feature of Dasein. About Temporality in the Sense of Fundamental Ontology	35
Zsuzsanna Mariann Lengyel: The Hermeneutic Circle and the Problem of Prejudices (Heidegger, Gadamer, Habermas)	47
Miklós Nyíró: The Primordial Idea of Medial Event and the Typology of Practice	63
Csanád Száva: Contributions to the Term of <i>Beyond Expression</i> . On Connections between Expression and the Dimensions of Values in Relation with the Term of Fiction	74
Károly Veress: The Limits of Undersanding Each Other's Words	82
Dénes Tamás: The Problems of Professional Ethics	98
Atila Kovács: Our Selfhood in the Labyrinth of Consumption	107

Workshop

Alpár P. Gergely: The Speech Act of Referring	115
Zalán-Tamás Jakab: Private Language: the Beetles of Wittgenstein	127
Adél Máté: The Maze of Democracy: Political or Cultural Nation	138
Cecília Hausmann: Industrial Society, Strangeness, Art	146
Orsolya Diószegi: Contemporane Relations in Arts	155
Zsolt Karácsonyi: Presence and Repetition in Television	165
János Péter: Chinese Martial Arts in West. The Example of Thai chi, in a Short Historical Sketch	169
Zoltán Ábrám: Family-Birthday – Concept, Case Presentation, Importance	176

Review

Zsuzsanna Mariann Lengyel: The Big Issues in Hermeneutics	185
Erzsébet Kerekes: Contemporary Hungarian Pphilosophy	189
Tamás Valastyán: Aesthetics as a Critique	192
Alpár P. Gergely: Logic in a Different Way	196
Pál Petki: The Self, Ego, Phenomenality – The Quasi-Phenomenological Faces of the Self	199
Erzsébet Kerekes: Language and Creation	203
Csanád Száva: Narration – from Science to Fiction	205
Adél Máté: The Question of Truth in the Political Playground	207
Péter Molnár: The Applicability of Hermeneutics in Education	210
Éva Incze: Philosophical Answers to the Practical Questions of Life	214

Tartalom

Papp Levente: A kogníció alapjai	1
Bakcsi Botond: A törvény csodája. Legitimációs problémák Rousseau műveiben	15
Prahovean Vasile: <i>A tiszta ész kritikája</i> és az objektív megismerés megalapozása	27
Petki Pál: Az időbeliség mint a létben-szituáltság konstitutívuma	35
Lengyel Zsuzsanna Mariann: A hermeneutikai kör és az előítéletek problémája	47
Nyíró Miklós: A mediális esemény ősi eszméje és a gyakorlat tipológiája	63
Száva Csanád: Adalékok a <i>kimondhatatlan</i> fogalmához	74
Veress Károly: A szót értés határai	82
Tamás Dénes: A szakmai etika problémái	98
Kovács Attila: Önmagaságunk a fogyasztás útvesztőjében	107

Műhely

Gergely P. Alpár: A referálás beszédaktusa	115
Jakab Zalán-Tamás: Privát nyelvviség	127
Máté Adél: A demokrácia lehetséges útvesztője: politikai vagy kulturális nemzet	138
Hausmann Cecília: Ipari társadalom, idegenség, művészet	146
Diószegi Orsolya: Kortárs viszonyok a művészetekben	155
Karácsonyi Zsolt: Jelenlét és ismétlődés a televízióban	165
Péter János: Távol-keleti mozgáskultúrák a nyugati világban	169
Ábrám Zoltán: Családi születésnap – meghatározás, esetismertetés, jelentőség	176

Szemle

Lengyel Zsuzsanna Mariann: A hermeneutika nagy kérdései – oxfordi kézikönyv	185
Kerekes Erzsébet: Kortárs magyar filozófia	189
Valastyán Tamás: Az esztétika mint kritika	192
Gergely P. Alpár: Logikáról másképpen	196
Petki Pál: Önmagaság, én, fenomenalitás – az önmagaság (kvázi)fenomenológiai arculatai	199
Kerekes Erzsébet: Nyelv és teremtés	203
Száva Csanád: Történet – a tudománytól a fikcióig	205
Máté Adél: Az igazság kérdése a politikai játéktérben	207
Molnár Péter: A hermeneutikai szemlélet alkalmazhatósága a nevelésben	210
Incze Éva: Filozofikus válaszok életgyakorlati kérdésekre	214